

1. ความเป็นมาของปัญหา

เนื่องจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้มีการจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อซื้อหรือก่อสร้างทรัพย์สินต่าง ๆ ในแต่ละปี เป็นเงินจำนวนมาก จึงเห็นได้จากงบประมาณรายจ่ายในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2524 รัฐบาลได้จัดตั้งงบประมาณรายจ่ายให้กับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในการจัดซื้อหรือก่อสร้างทรัพย์สินต่าง ๆ อันได้แก่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เฉลี่ยประมาณปีละ 25% ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ¹ และวิธีการทางค่านับบัญชีของรัฐบาลเกี่ยวกับการบันทึกรายจ่ายของส่วนราชการ เป็นบัญชีกองทุน โดยถือรายจ่ายทุกประเภทเป็นรายจ่ายจ่ายขาดในปีงบประมาณที่จ่าย ดังนั้น ระบบบัญชีของส่วนราชการและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้อยู่จึงมุ่งควบคุมแต่เฉพาะการรับจ่ายเงินให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายเท่านั้น และไม่มีระบบบันทึกทรัพย์สินไว้ในบัญชี เพียงแต่บันทึกวัสดุในบัญชีวัสดุและครุภัณฑ์ไว้ในทะเบียนครุภัณฑ์ตามแบบฟอร์มที่สำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งเป็นเพียงบัญชีย่อย จึงมีผลทำให้ขาดระบบการควบคุมทรัพย์สินที่ติดของส่วนราชการ เกี่ยวกับการใช้และการบำรุงรักษาที่เหมาะสม เป็นเหตุให้การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายเกี่ยวกับการซื้อ หรือการสร้างทดแทนตลอดจนการซ่อมแซมและบำรุงรักษาขาดแนวทางและหลักเกณฑ์ ดังนั้น ส่วนราชการต่าง ๆ จึงควรที่จะให้ความสนใจในการควบคุมทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีอยู่

¹ กุศารางที่ 2-1 ในบทที่ 2 หน้า 6

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ

1. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางในการปฏิบัติในปัจจุบันของส่วนราชการ เกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สิน
2. ศึกษาถึงข้อบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สินของส่วนราชการ

ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหากังกล่าว ตลอดจนเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการ เพื่อให้การควบคุมทรัพย์สินต่าง ๆ ของส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากส่วนราชการต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ และมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก การศึกษาถึงการควบคุมทรัพย์สินของส่วนราชการจึงมีรายละเอียดที่ลึกซึ้งและกว้างขวาง นอกจากนั้นระเบียบปฏิบัติในการควบคุมทรัพย์สินของส่วนราชการโดยทั่วไป ถือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 และที่แก้ไขเพิ่มเติมตามฉบับที่ 2 พ.ศ. 2523 ซึ่งระเบียบดังกล่าวจะเน้นหนักเกี่ยวกับวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนการควบคุมเมื่อได้ทรัพย์สินมาแล้วไม่ได้กำหนดรายละเอียดมากนัก เพียงแต่กำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับทรัพย์สิน ผู้เขียนจึงเลือกศึกษาจากส่วนราชการเฉพาะแห่ง ทั้งนี้เพราะส่วนราชการแต่ละแห่งอาจจะมีทรัพย์สินไม่เหมือนกัน การควบคุมในรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติจึงอาจแตกต่างกัน

ขอเขตการศึกษาได้ศึกษาในสาระสำคัญดังนี้

1. ศึกษาถึงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมทรัพย์สิน
เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งงบประมาณ การดำเนินการจัดหา จนถึงการจัดจำหน่ายบัญชี
2. ศึกษาถึงหลักการควบคุมทรัพย์สินทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล
3. ศึกษาถึงระบบบัญชีของรัฐบาลและส่วนราชการ รวมทั้งวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ
การควบคุมทรัพย์สินของส่วนราชการ ในการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สินนั้น
ได้ศึกษาข้อมูลจากส่วนราชการ เฉพาะแห่งดังนี้คือ
 - การควบคุมวัสดุ ศึกษาข้อมูลจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 - การควบคุมครุภัณฑ์ ศึกษาข้อมูลจากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

กระทรวงมหาดไทย

- การควบคุมที่ดินและสิ่งก่อสร้างศึกษาข้อมูลจากกรมธนารักษ์

กระทรวงการคลัง

4. วิธีการดำเนินการศึกษาและค้นคว้า

1. ศึกษา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของส่วนราชการที่ปฏิบัติอยู่
โดยศึกษาจาก พ.ร.บ. และระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการว่าควยการพัสดุ และจาก
เอกสารต่าง ๆ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สิน
3. ศึกษาจากหนังสือคู่มือในการปฏิบัติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
4. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์
และถูกต้องยิ่งขึ้น
5. ศึกษาจากรายงานการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้ส่วนราชการได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการควบคุมทรัพย์สิน
2. เพื่อให้ส่วนราชการได้นำข้อมูลต่าง ๆ ไปพิจารณาเพื่อช่วยในการควบคุมวางแผนงบประมาณ และตัดสินใจในค่านทรัพย์สิน
3. เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสนใจได้นำข้อมูลนี้ไปเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า